

בס"ד, דיני ערב פסח שחל בשבת - תשפ"ה

בעריכת הרב משה כהן שליט"א - ראש מפעל "עיקרי השולחן" ללימוד ההלכה בשיטה מאירת עיניים
הצלחת כל אחינו שישובו לביתם במהרה, אמן. ולע"נ מור אבי ר' שלמה כהן ב"ר אהרן ז"ל, תנצב"ה. מופץ בעשרות אלפי עותקים

ייעושה בשבת לאחר גמר האכילה והניקיון [עד: לספרדים - 10.50, ולאשכנזים - 11.34], ויאמר את הנוסח שרגילים לומר בכל שנה לאחר ביעור החמץ.²

סעודה שלישיית

לדעת השו"ע (סי' רצא סעי' ב) יתפללו מנחה גדולה (השנה תשפ"ה בשעה 13.09), ואחר כך יאכלו סעודה שלישיית בלא חמץ אלא במצות מבושלות או מטוגנות [בשמן עמוק] כשהן שלמות, [ומ"מ כל שהיה במצה שיעור כזית, ואף אחר הבישול או הטיגון נשאר בה שיעור כזית, מברכים לפניה "המוציא" ואחריה "ברכת המזון" (עפ"י משנ"ב סי' קסח ס"ק נד-נו, חזו"ע עמ' רסב), וע"ע בהע"י³], או כופתאות ["קנידלך", העשויים ממצה טחונה מעורבת עם ביצה שבושלה תוך החמין, שברכתן מזונות], או בשר ודגים ופירות [ורצוי משבעת המינים], ויסיים סעודה זו עד [סוף השעה התשיעית בשעות זמנית, שזו] השעה 15.50. לאחר השעה 15.50 לא יאכל מיני מזונות, אך מותר לאכול פירות, ירקות, בשר ודגים רק בכמות מועטה כדי שיאכל את מצות ליל הסדר לתאבון. [לדעת השו"ע (סי' רצא סעי' א) - אינו יוצא ידי חובה כשאוכל סעודה שלישיית לפני זמן מנחה גדולה (השנה 13.09)].

ומנהג רוב בני אשכנז לחלק את סעודת הבוקר לשניים, לאכול ארוחה קצרה, לברך ברהמ"ז לחכות כחצי שעה, ולאחר מכן ליטול ידיים שנית ולאכול סעודה שלישיית בפת, ואחר מנחה לאכול בשר ודגים (עפ"י משנ"ב סי' תמד ס"ק ת, אגרות חזו"א ח"א סי' קפח, וע"ע בהע"י⁴), אך יש להקפיד שלא לאכול חמץ לאחר השעה: לספרדים: 9.35 (ולגר"ע יוסף-10.00), ולאשכנזים: 10.30.

שינה בשבת תענוג

ובפרט בשבת זו! אולם לא יאמר "אני ישן כדי שאוכל להיות ער בליל הסדר" [כיון שאין מכינים משבת ליל"ט], אולם מותר לחשוב כך (מאמר מרדכי פ"י סעי' טו). **ובשבת אסור להכין שום דבר לצורך הסדר וכל ההכנות שנותרו לעשות, יעשו רק במוצ"ש לאחר שאמרו: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש".**

שביעי של פסח

אסור באכילת חמץ - עד מוצאי שבת קודש.

² וכתב הגר"ע יוסף זצ"ל עצה טובה לשבת זו: כדי שלא יצטרך להשאיר חמץ בביתו בשבת ויבא לידי חשש מכשול. ישנה עצה טובה, לנהוג לבער את החמץ מכל וכל בערב שבת ולהצניע הכלים כבכל ערב פסח, ויקיים מצוות סעודות שבת במצות מטוגנות או מבושלות כשהן שלמות ומברך עליהן המוציא וברכת המזון. וכשעושה כן יש לו לבטל החמץ בשעת ביעורו ביום שישי, עכ"ד (חזו"ע, פסח עמ' רסב, ילקוט יוסף, מועדים, עמ' שעו סעי' י"א). **אולם יש שנהגו שלא לאכול בע"פ מצה מבושלת או מטוגנת** (עין מ"א וגר"א בשעה"צ סי' תמד ס"ק א', גר"מ אליהו במאמר מרדכי, מועדים פ"י סעי' ט, הסדר העורך לרב משה י. וינגרטן פ"ח סעי' ד-ח).

³ אף שנחלקו השו"ע והרמ"א - אם מותר לאכול מצה עשירה בע"פ קודם שעה עשירית (סי' תעא סעי' ב', וסי' תמד סעי' א', ומשנ"ב שם ס"ק ח) מ"מ דעת הגר"מ אליהו זצ"ל ועוד - שבמצאות של מינו אין לאכול מצה עשירה, מחשש לחמץ.

⁴ ויש מבני אשכנז שאינם מחלקים את סעודת שחרית לשניים - אלא יוצאים ידי חובה סעודה ג' בתבשיל ופירות שאוכלים אחר הצות (פסקי תשובות על מ"ב סי' תמד, סעי' ה').

כשערב פסח חל בשבת, קיימים בו דינים מיוחדים לגבי זמן בדיקת חמץ, אופן ביעור חמץ, אכילת סעודות בשבת ועוד. [הזמנים הם לפי שעון קיץ לירושלים, לשנת תשפ"ה, לוח "דרכי הוראה לרבנים"!] ההלכות תואמות הן לבני אשכנז והן לספרדים. ברכת יישר כח לרבנים הגאונים שהגיהו דף זה בזמנו: הגאון רבי אריה שטרן שליט"א, הגאון רבי בנימו דייני שליט"א.

מכירת חמץ

מכירת חמץ לגוי, עדיף להקדים ולעשותה עד יום חמישי ולא להמתין ליום שישי בבוקר, מפני טרדות היום.

תענית בכורות

השנה שערב פסח חל בשבת, יש אומרים שאין צריך להתענות כלל, אך המנהג להקדים ולהתענות ביום חמישי. אלא שנהגו לפטור את עצמם מתענית זו ע"י שישתתף בסעודת מצווה כגון ברית מילה או בסיום מסכת.

בדיקת חמץ

בדיקת חמץ תהיה ביום חמישי בערב לאחר תפילת ערבית בזמן צאת הכוכבים בשעה 19.31 (אור ל"ג בניסן), ולאחר מכן מבטלים את החמץ.

שריפת חמץ

שריפת חמץ תהיה ביום שישי בבוקר. מי ששכח לשרוף יוכל לשרוף עד כניסת שבת. [שומרים במקום שמור רק את החמץ הנצרך לשתי סעודות שבת]. בשבת בבוקר יחזור ויבטל את החמץ. (זמנים מדויקים עיין מעבר לדף).

דברים שיש להכין מיום שישי

אין לעשות הכנות בשבת עבור ליל הסדר, ולכן את כל ההכנות לליל הסדר יעשו לפני כניסת שבת, (כמבואר בטבלה שמעבר לדף). ואם לא הספיקו, אזי רק לאחר מוצ"ש יכינו לליל הסדר.

סעודות שבת

בשבת בבוקר מתפללים בשעה מוקדמת, כדי להספיק לסעוד את סעודות השבת לפני סוף זמן איסור אכילת חמץ. מומלץ לאכול בשבת לחם שאינו מתפורר כמו פיתות. כמו כן מומלץ לבשל לשבת זו אוכל הכשר לפסח ולאוכלו בכלים חד פעמיים ועל גבי ניילון חד פעמי, כדי שיוכל לזורקם. לאחר הסעודה מטאטאים את הרצפה, ואת שאריות החמץ מפוררים וזורקים לאסלה או לאשפה העירונית שמחוץ לבניין [במקום שיש עירוב, ונכון גם לשפוך עליו חומרי ניקיון שייפסל מאכילת כלב]. אם אכלו בכלי חמץ, ינקה את החמץ בידו, ואם א"א לנקותו, ידחו במעט מים להסיר את החמץ, ויניחו במקום שנמכר לגוי (רמ"א סי' תמד סעי' ג, מאמר מרדכי דיני ע"פ שחל בשבת סעי' כד, נג).

ייזהר שלא לשכוח לנקות את הפה משיירי חמץ, וייזהר שלא ירד דם בניקוי השיניים. בשנה זו ביטול החמץ

¹ הזמנים שלקמן הם לפי שעון קיץ, מלוח "דרכי הוראה לרבנים" (מיסודו של הגר"מ אליהו זצ"ל) לפי אופק ירושלים.

בס"ד, דיני ערב פסח שחל בשבת - תשפ"ה

בעריכת הרב משה כהן שליט"א - ראש מפעל "עיקרי השולחן" ללימוד ההלכה בשיטה מאירת עיניים להצלחת כל אחינו שישובו לביתם במהרה, אמן. ולע"נ מור אבי ר' שלמה כהן ב"ר אהרן ז"ל, תנצב"ה. מופץ בעשרות אלפי עותקים

סיכום עיקרי הדינים

[הזמנים הם לפי שעון קיץ לירושלים, לוח "דרכי הוראה לרבנים"]

התאריך	מה צריך לעשות?
יום חמישי - א' 19 בניסן (10/4)	ביום: תענית בכורות [מוקדם] - ויכול להשתתף בסעודת מצווה כגון: פדיון הבן, ברית מילה, סיום מסכת, שבע ברכות, ולפטור עצמו. בערב: בדיקת חמץ [בצה"כ - בשעה 19.31]. תזכורת: מכירת חמץ, סוף זמן ברכת הלבנה. סוף זמן שריפת חמץ - לספרדים: 10.50, (ולגר"ע יוסף - 11.20) ולאשכנזים: 11.34.
יום שישי - ב' 6 בניסן (11/4)	יש להכין מיום שישי - א] הכנות לליל הסדר: מי מלח וניקוי החסה מתולעים (עדיף חס"ט של גוש קטיף עם השגחה מהודרת, ושימור החסה עטופה בניילון במקרר, אך לא להשרות במים במשך השבת, כדי שלא תהיה כבוס), צליית הזרוע, בישול הביצה [ולבני אשכנז בישול הביצה וצלייתה], הכנת חרוסת. לבני אשכנז הנוהגים לאכול תמכא, יש לטחון מערב שבת ולשמור בכלי סגור שלא תפוג החריפות. ב] להכין זוג כפול של "פתיל צף", ולתוחבם מע"ש תוך הנקב, ולנוהגים בנרות - הדבקת נרות בפמוטים המיועדים ליום שישי, וגם ליום טוב. ג] הכנת נרות נשמה (של 48 שעות) דלוקים, על מנת שתהיה אפשרות להעביר אש ביר"ט. ד] מומלץ להכין אבוקה קצרה לצורך ההבדלה במוצ"ש, כי מחמת היר"ט אסור לכבותה. ה] הכנת שעוני שבת לשעות שתתאמנה לליל הסדר, ושעון מעורר לתפילה בשעה מוקדמת בשבת. ו] טבילת כלים חדשים - תוצרת נוכרי, או שנקנו מנוכרי. ז] חיתוך - מפות שולחן, נייר כסף, שקיות אשפה, לצורך שבת ויר"ט.
שבת ערב חג פסח - ג' בניסן (12/4)	סוף זמן אכילת חמץ - לספרדים 9.35 (ולגר"ע יוסף-10.00), ולאשכנזים 10.30. [ויש אוסרים לאכול מצה עשירה לאחר שעה זו]. סוף זמן ביטול חמץ [שעד אז חייב לסלק את כל החמץ שברשותו ולומר "כל חמירא..."] - לספרדים: 10.50, (ולגר"ע יוסף - 11.20), ולאשכנזים: 11.34. י"א שאין לטלטל מצה שמורה בשבת (היא מוקצה). שינה בשבת תענוג, ובפרט בשבת זו. אין להכין בשבת לצורך ליל הסדר.
סעודה שלישית	לדעת השו"ע יתפללו מנחה גדולה (השנה תשפ"ה בשעה 13.09), ואחר כך יאכלו סעודה שלישית. וכאמור חמץ אסור, ויאכל מצה מבושלת או מטוגנת, או כופתאות ("קנידלך" שברכתן מזונות), וכן בשר, דגים ופירות [רצוי משבעת המינים], ויסיים סעודה זו עד השעה 15.50. לאחר שעה זו מותר לאכול בשר ודגים בכמות מועטה. אולם מנהג רוב בני אשכנז - לחלק את סעודת הבוקר לשניים, כדלעיל ע"ש, ובהע' 2-4.
מוצאי שבת	לאחר צאת השבת (י-ם: 19.38, ת"א: 19.40, ולר"ת: 20.14) - האשה תאמר "המבדיל בין קודש לקודש" ותדליק נרות יר"ט בברכה, [ובנות אשכנז וכן הנוהגות כ"בן איש חי" - יברכו גם "שהחיינו" בהדלקת נרות]. וצריכה להיזהר להעביר מאש דולקת וכן שלא תכבה את הגפרור או את הנר שבידה. ויכינו את השולחן לליל הסדר. ליל הסדר: עושים קידוש והבדלה כמובא בסידור - [יקנה"ז = יין, קידוש, נר (מנר לנר), הבדלה (בין קודש לקודש), זמן - 'שהחיינו']. סוף זמן אכילת אפיקומן - 00.39
יום א' - ב' בניסן (13/4)	יר"ט ראשון של פסח - תפילת הטל, ובמוסף: "מוריד הטל", ובערב - "ברכנו", ולאשכנז - "ותן ברכה". (ש"ע סי' תקכט, ב) חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד (כולל חול המועד - משנ"ב שם), הוא, אשתו, בניו וכל הנלווים אליו. מוצאי החג - י-ם: 19.43, ת"א: 19.45 (ולר"ת 20.20)
יום שני-שישי, ג' בניסן (14-18/4)	חול המועד - איסור עשיית מלאכה, ספירת העומר הגר"א - היה מכבד את חוה"מ בכסות נקייה, אכילה ושתייה, כמו ביר"ט (מעשה רב אות קע"ד)
יום שישי - ד' בניסן (18/4)	הדלקת נרות: י-ם: 18.31, ת"א: 18.46
שבת - ה' בניסן (19/4)	שביעי של פסח: אסור באכילת חמץ עד מוצאי שבת: י-ם: 19.47, ת"א: 19.49, לר"ת: 20.24.

בברכת חג שמח - ויהי רצון שנזכה לאכול מהזבחים ומהפסחים בבית קודשנו ותפארתנו, אמן.

מענה לשאלות בהלכה - בטל': *5165, 02-999-79-89 • **בירור כשרות תרופות - בטל': *2701** (בשיתוף בד"צ העד"ח)

הזמנת ספרים - באתר "עיקרי השולחן": ikarei-hashulchan.com • ובטל': 03-670-75-10, 074-703-71-71